

Térkép e táj

Bács Emese kiállítása

Adeline Galéria, Rákospalotai Múzeum, 2016. IX. 22. – X. 15.

PATAKI GÁBOR

„Számomra nagyon nehéz fehér felületre festeni. Először el kell rontani a szép fehér vásznat, hogy valami sikerüljön”. Ebben a rövid ars poeticában talán csak az lehet különös, hogy egy professzionális, „hivatásos” festő vallomása. Ám *Bács Emese* nem érzi sajátjának a felkent, kiválasztott művész szerepkörét. Ha egyetlen jelzővel kellene jellemezni alapállását, az a keresetlenség lenne, hisz pózok, áttételek nélkül készíti láttelepet korunk Budapestjének s annak lakóinak mindennapjairól.

Foto: Bács Emese

BÁCS EMESE:
Éjszakai bevásárlás, 2015,
olaj, kollázs, farost, 65x80 cm

Képtémái s szereplői nem igényelnek különösebb dekódolást: a belvároson kívüli övezetek munkába induló vagy hazafelé tartó lakói, vásárlók, kismamák és nyugdíjasok, hajléktalanok s idetevődő turisták. Nem annyira egyéniségek, inkább a Kosztolányi-vers értelmében véve „egyedüli példányok”. Nincs történetük, nem hősök, hanem statiszták a jellegtelen épületek közegében, a borongós reggeleken, a puha hóesésben.

Egy közös jellemzőjük van: jóvátehetetlenül magányosak. Némán, egykedvűen ülnek a metrókocsikban, állnak a házak előtt. Kontaktusra való képtelenségüket az is hangsúlyozza, hogy a művész gyakran a vászonra applikált hálóval, rácsos szövetekkel választja el őket a külvilágtól.

Ezt az eszközt az újabb műveken színes, domborodó műanyagcsikokból, huzalokból összerótt térképimitációk váltják fel. Ezek a megállóknak elhelyezett vonalér-

képekre utaló képhátterek egyúttal viszonyítási alapot is jelentenek: ami a turistának egy felfedezésre váró terület hálózata, az a néhány háztömbnyi területet megközelíteni tudó kisnyugdijásnak vagy pláne hajléktalanok saját korlátainak, beszűkült lehetőségeinek csak kényszerű ellentét lehet. Kissé keserű persziflázssal úgy is fogalmazhatnánk: Bács Emesének egyrészt térkép e táj, de azt is tudja talán, hogy például a lassan totyogó, szemüveges Jolika néni a XIII. kerületi Flesch Ármin köz lakója.

Nem lehet említés nélkül hagyni Bács hajléktalanábrázolásait sem. A mai magyar valóság e lehangoló és sok nemtelen indulatot kiváltó eleme több képzőművész is foglalkoztat. Így Erhardt Miklós a kérdés társadalmi vonatkozásait vizsgálja, Fehér László szupernagyításokkal mutat fel kisiklott sorsokat. Bács más utat választott. Nyers, durva ecsetkezeléssel és színhasználattal, a fogyasztás talmi, ócska, az egyszerű használat után kidobásra ítélt hulladékaival, műanyagkupakkal, szívószállakkal, fonaldarabokkal, rongyokkal érzékelteti a használat után szintén kidobásra ítélt életek fásult tragédiáját.

S ezzel visszakanyarodtunk Bács alkotómódszerének jellegzetességeihez. A stílárís szempontból egészen az 1960-as évek posztnagybányai kisrealizmusához visszanyúló figurafelfogáshoz és modelláláshoz, mely a 80-as évek második felétől kezdve radikálisan áttértekeződött, új, felelős társadalmi és művészi érzékenységgel gazdagodott például Bukta Imre rurális víziói, a Block-csoport, így Palkó Tibor, Nagy István és a mamüsök (pl. Elekes) kesernyően kritikus művei révén. Sok tekintetben Bács művészete is ehhez a vonulathoz csatlakozik. Különleges helyet biztosít számára azonban néhány jellegzetessége. Így mindenekelőtt személyessége, szűkebb földrajzi-topográfiai környezetéhez való konzekvens ragaszkodása, esetenként családtagjainak (szüleinek, gyermekeinek) szerepeltetése. Ez a szeretetteljes hangütés látszólag éles ellentétbe kerülhet a nyersességig közvetlen, finomságot, presziöz modort hírből sem ismerő kifejezőmóddal, a szándékosan triviális hatásokra törő, a szemetet, hulladékot, csiricsaré limlomot nagy leleménnyel újrahasznosító anyaghasználattal. Összegződik mindez egy szabvány kritikai attitűdben, de az eredmény ennél bonyolultabb. Bács Emese egyszerre mutatja fel szereplőinek a monoton mindennapok által korlátok közé szorított lehetőségeit és a műszálás kardigánok, petpalackok és fröccsöntött használati tárgyak világát. Ott van a képeken persze ennek a környezetnek a művi, rövid lejáratú mivolta, de ott az ebből a helyzetből kiaknázható játékoság lehetősége is. Szemléli, de nem elítéli, megért, de nem szánakozik. Megfigyel – gyengéd tárgyilagossággal; fest és applikál – ösztönös, kreatív lendülettel.